

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Емилия Панайотова

По процедура за присъждане на академичната длъжност „Доцент” по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство (текстилен дизайн) НХА, катедра „Текстил - изкуство и дизайн”

кандидат гл. ас. д-р Цвета Явашева

Гл. асистент д-р Цвета Явашева е единствен кандидат по обявения конкурс за доцент на катедра Текстил – изкуство и дизайн на НХА . Предоставените материали за участие на кандидата за настоящия конкурс са: Таблица с наукометрични данни, Хабилитационен труд включващ творби групирани в седем цикъла, публикувани статии от научни конференции. Предоставените материали отговарят напълно на изискванията на ЗРАСРБ, както и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжност.

От автобиографичната справка е видно, че гл. ас. д-р Цвета Явашева има продължителна преподавателската дейност започнала от преподавател по изобразително изкуство 19 СОУ „Елин Пелин“, по-късно отговорник ателие багрене и ситопечат в НХА и главен асистент. Има защитена докторска степен за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ с шифър 05.08.04 (Изкуствознание и изобразителни изкуства) на тема: „Текстилните материали и тяхната роля за създаване на съвременно текстилно изкуство (1990-2010)“, март 2017 г. в катедра Текстил - изкуство и дизайн.

Цвета Явашева има над 30 участия в групови изложби организирани от секция Текстил на СБХ, както и две самостоятелни изложби „Автопортрет“ в изложбеното пространство на Culture Bench, 09.03 2021 г. и „Текстилни структури” представена в Галерия „София прес” – 6-10.12.2021 .

Творческите ѝ размисли и идеи са реализирани в отделни цикли представени в хабилитационен труд обединяващ седем цикъла: „Текстилни структури в цвят“, „Плетива в цвят“, „Текстилни структури“, „Плетива в бяло“, „Хартиен пачуърк“, „Автопортрети“ и „Окцата“. За всеки цикъл са използвани различни технологични процеси променени от алтернативните материали, различни техники, структурни мащаби, формати, релефи. Цвета Явашева стъпва върху традиционни тъкачни, плетачни и арт техники, също и техниките на ситопечата и пачуърка и над тях развива експерименталните си идеи. Заменя класическите влакнести материали с алтернативни. Използва хартия, лак, хартиени ленти, ръчно направена хартия, хартиен канап, латекс. Нарушавайки естествената хармония между двете системи нишки – основа и вътък, тя изгражда пластични образи при които светлината играе главна роля. Експериментите на смесването на традиционни текстилни сплитки с нестандартни материали променят визията в мащаба на сплитката. Покритието им с латекс или лак води до по-ярко отражение на светлината от фактурите./ цикъл „Текстилни структури в цвят“ и цикъл „Текстилни структури“/

Смесването на техники в отделните цикли като плетене, ситопечат, пачуърк спомагат текстилните разработки да доминират като пластичен образ.

Тъй като материалът е определящ в изграждането на включените в труда произведения, важно е да бъдат представени и материалите в текстилното изкуство и дизайн, с цел да се изясни границата между традиционния и нетрадиционен материал.

Цвета Явашева е вдъхновена от големите имена от края на 20 век и направлението в текстилното изкуство, наречено *thinking in material*” или „мислене в материал“, от новите трансформации и мястото на текстилното изкуство вече не само като дизайн, а като пластично изкуство .

В цикъл „Плетива в цвят“ и цикъл „Плетива в бяло“ сруктурите са реализирани чрез технологията на плетенето. В подкрепа на общата концепция, пластичните изображения са изградени и в цвят, и в бяло, в малки формати. Могат да бъдат в пространството и на стената и „да са носители на конкретни художествени послания и провокации“. Плетивата са направени с текстилни материали, изплетени на два шиша, заляти с оцветен латекс и поставени върху рамки с ръчна хартия.

Циклите „Текстилни структури“, „Плетива в бяло“, „Хартиен пачуърк“ са разработени с техниките от плетачната и тъкачната практика, така и на техниката пачуърк. Използва се обединяващата идея на заливане на хартиения канап с латекс.

Цикъл „Автопортрети“

Обхваща 5 творби и е резултат на последователни експерименти с тъкачните техники, с ръчно приготвени вътъци, с използвания фотофилмов начин на печат върху едри структури - тъкани в различни сплитки, от велпапе /при две от творбите/. Останалите три изображения са отпечатани посредством дигитален принт върху винил („Автопортрет I“, „Автопортрет V“) и меш („Автопортрет II“), като основата на тъканта е заменена от синтетичен канап, вместо хартиен.

Цикъл „Окцата“

Обхваща 7 творби: 4 пластики малък формат, направени от изтъкана хартия с дигитален принт в тъкачна техника с използване на класическите базови сплитки лито и кепър и дървена конструкция: „Хвърчило“ с размери 80/150 см. изтъкана от хартиен канап и техниката ситопечат върху велпапе; „Параван“ с размери 3 X 60/150 см. изтъкана от хартиен канап, ситопечат върху велпапе и дървена конструкция; „ За чергата“ с размери 60/130см. изтъкана от хартиен канап и техниката ситопечат върху велпапе.

Тук Цвета Явашева използва нетрадиционен градивен материал за тъкане като хартията. Работите са изтъкани от направен хартиен канап и велпапе. В някои от разработените произведения латексът присъства като обединяващ пластичен филм върху повърхността на текстилния материал.

Цикъл Хартиен пачуърк

Използвана е композиция на блокове със ситопечатни изображения върху тъкачни сплитки. Съшитите парчета са изработени от ситопечатни изображения на тъкачни сплитки, изтъкани от сизал и заснети върху ситов шаблон. Изображенията върху хартия са манипулирани с омазняващи състави. Сплитките са изтъкани от хартиен канап и отделните блокове и ивиците са заляти с ръчна хартия. Блоковете са подредени в квадрат. Експериментът на

смесване на различни техники остава отворен и за нови идеи. „Хартиен пачуърк“ I, 60x80 см., материал: хартиен канап, манипулирана хартия и хартия, техника: тъкачна, ситопечат, пачуърк и ръчна хартия.

Цикъл „Текстилни структури в цвят“,

3 диптиха, всеки от по 2 работи с размери 60/80 см. – наименование на творбите: „Текстилни структури – I - VI“, 2021 г., тъкани от хартиен канап, заляти с латекс и ръчна хартия; мини композиции от 4 , 2 X 3 и 1 работа с размери 4 X 30/30 см., 2 X 3 X 30/30 см., 1 X 25/25 см. всички от цикъл „Плетива“, 2021 г. плетени от памучни трикотажни ленти и заляти с латекс, и ръчна хартия; 4 работи, творби от 2006 г. с размери 70/100 см. отпечатани чрез дигитален печат върху пенокартон; 2 работи „Кепър“ и „Зигзаговиден кепър“ от 2008г. с размери 40/60 см. от тъкан хартиен канап, залят с ръчна хартия; 2 работи „Пачуърк III и IV“ от 2021 г. с размери 60/80 см. направени от хартия в техниката пачуърк и заляти с ръчна хартия и 1 работа „Композиция – Черга II“, 2001 г. – стenen килим с размери 160/270 см. с материал вълна.

Цвета Явашева развива класическите текстилни техники сплитка лито –панама и сплитка кепър-зигзаговиден кепър като търси нова визуалност и подчертана пластичност на образа.

Цикъл „Текстилни структури от ръчна хартия“

В раздел „Свободни творби“ се показват работи, от по-ранни експерименти чрез заливане с ръчна хартия на тъкани от хартиен канап, изобразяващи основни тъкачни сплитки. В тях за първи път се смесват технологията за направа на ръчна хартия с тъкачната техника. В раздела „Свободни творби“ има първи експерименти на ситопечат върху велпапе и последващо тъкане, ситопечат и първи експерименти с лята ръчна хартия.

Тези творби показват началото на дългия творчески път на Цвета Явашева, новите търсения в областта на текстилното изкуство чрез използване на нестандартни материали за процеса на тъкане; новото място и значението на текстилните структури с промяната на мащабите им; утвърждаване на мястото на текстилната пластика; въвеждане на новите технологии за печат върху неравномерна плоскост; разнообразието на текстилните техники, успоредно със съвременните материали и дигиталните технологии, са един отворен

процес за новата визия в търсенето на иновации в текстилното изкуство.

Творческата дейност на Цвета Явашева е богата и разнообразна. Научно-изследователската ѝ работа - статии са публикувани в специализирани издания в областта на изкуствата. Бих споменала статиите „Техники за багрене и печатане с индиго чрез резервиране“, доклад от конференция на декоративно-приложните изкуства в НХА, София, В: Електронно издание „Дизайн и приложни изкуства“, 2021 г.; „Интелигентните материали – умни, модни и интерактивни“, доклад от втора текстилна браншова конференция, организирана от ТОК, София, 27.09.2019г. В: Електронно издание, брой № 4/2020; „Насоки на развитието на текстилния дизайн в специалност „Текстил – изкуство и дизайн“ при НХА“, доклад от текстилна браншова конференция „Тенденции и иновации в текстилната и модната индустрия“, организирана от ТОК, Пловдив, 9.11.2018, В: Електронно издание, брой № 9/2018; „Нови свойства и заключителна обработка на материалите“, доклад от XX-та национална текстилна конференция, организирана от ТОК, София, 2 - 4.10.2018г., В: Сп. „Текстил и облекло“, брой № 7-8 /2018; „Текстилният материал като основно изразно средство в текстилното изкуство“. Сб. доклади 2012. – В: Проблеми на приложните и изящни изкуства 5.С., НХА, 2013; „Използването на текстилните материали текстилните практики (материалите в техниката за нетъкан текстил – плъст и ръчна хартия)“. Сб. доклади 2012. – В: Проблеми и перспективи в развитието на съвременния дизайн и декоративно-приложните изкуства.

В научните си изследвания утвърждава значението на текстилното материалознание включително и новите материали като не пропуска да отбележи и мястото на новите технологии не само в текстилния дизайн но и в текстилното изкуство.

Цвета Явашева е художник свързан с текстилното изкуството в България.

Работи в областта на, инсталацията, дигиталните изкуства, дизайна.

Присъствието ѝ е активно и категорично, използвайки различни изразни средства в творчеството си. За да реализира идеите си променя утвърдените правила за създаване на тъкан: променя съотношението между двете структуриращи системи в тъканта. Това е съотношението между основата и

вътъка. Затова и използва необичайни за тъканта материали – хартиен канап, обикновена хартия, ръчно направена хартия. Така, променяйки класически похвати творбите ѝ се превръщат в пластики, чиито структури отразявайки светлината създават нов образ.

В произведенията, които създава през последните години, развива изключително разпознаваеми и характерни идеи и техники, което показва активната творческа страна на вече доказания преподавател.

Значимостта на д-р Цвета Явашева в развитието на българското текстилно изкуство е видна както в научната ѝ работа, така и в самостоятелните и колективните изложби. Приносният характер на хабилитационния труд, цялостното творчество и преподавателска дейност на д-р Цвета Явашева се разпростира върху истинските стойности на един непрекъснат творчески процес.

Имайки предвид творческата, научно-изследователска и преподавателска дейност на д-р Цвета Явашева, както и качествата и приносните моменти в представената документация, предлагам напълно убедено на колегите от уважаемото Научно жури да ѝ бъде присъдено академичното звание „Доцент” по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство.

проф. д-р Емилия Панайотов